

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Rab Gusztáv*

Cím: *Összeomlás fenyegeti a kertváros-akciót*

Forrás:

Világ

Bn

(Hely)

1924. 11. 9.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olvas)

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1924"

Személy

Összeomlás fenyegeti a kertváros-akciót

(A Világ tudóstírójától.) Baka János irodatisztal beszélgettem a múlt évben az ítéletábrla egyik földszinti szobájában. Ott székel akkor a Kertváros Szövetség irodája. A kis szoba tömve volt érdeklődőkkel, akik mindannyian házhelyet akartak azon a telken, amelyet a kertváros vezetői építkezés céljaira szemeltek ki. Baka János akkor titkolódzott és csak annyit árult el, hogy a kertváros építkezéseit külföldi tőke segítségével akarják megvalósítani. Azóta jó idő elmúlt, a külföldi kölcsön még mindig nincs meg, a tisztviselőházak még mindig nem épültek fel az új löverseny-pálya mellett és most az a veszély fenyegeti a kertváros-akciót, hogy teljesen szét-
szállik és összeomlik.

Most a főposta egyik kis szobájában szélkel a Kertváros Szövetség, most is állandóan járnak ki-be az emberek és érdeklődnek, hogy mi lesz a házakkal, odavész-e a pénzük, mi történik a holnap gyűlésén, lemond-e a vezetőség, vagy visszaadják-e a pénzt?

— Mi baj van? Miért lesz gyűlés?

— A szövetség különválna a részvénytársaságtól, — mondja röviden a kis-asszony.

— A pénz, amit befizettem, nem vész el?

— Holnap majd meglátja.

Mindenki megkapja a holnap gyűlésre a meghívóját, de egyelőre nem nyugtatják meg az aggodalmaskodókat, csak biztatnak mindenkit, hogy a holnap gyűlésén mindent megtud.

4231 tisztviselő építkezhetne, ha pénze volna

A Kertváros Szövetség ügyeit a kis irodahelyiségben Gárdos Aladár őrnagy és Jánó Gergely dr. végzik. Mind a ketten számoltak azzal, hogy a kertváros-akció összeomlik, ha váratlanul nem kapnak valami

segítséget. A Kertváros Szövetségnek már megvolna a telke, amelyre építkezni akartak, csak egyelőre még pénz és engedély nincs az építkezéshez.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság a múlt év szeptember huszadikán hozta meg ítéletét, amelyben *hatszázöt katasztrális holdat és 1368 négyszögölnyi területet adott a Kertváros Szövetségnek, amelyben pontosan 4231 tisztviselő tömörült. A tisztviselők nagyrészt közalkalmazottakból és magánhivatalnokokból áll. Van köztük azonkívül sok katonatiszt és nyomatékosan szokták hangsúlyozni, hogy művészek is részt vesznek a kertváros-akcióban. Az Országos Földbirtokrendező Bizottság 24647/1923. sz. határozata a 4231 házhelyigénylő megbízottjaként egy ügynevezett választmányt nevezett meg, amelynek tizenöt tagja van, Grecsák Károly nyugalmazott igazságügyminiszter és Ury Lajos ítéletábrlai bírő az elnökei. Az a terület, amelyet a Kertváros Szövetség építkezéseinek a céljaira ítélt oda az Országos Földbirtokrendező Biróság, Nagyuzgló, Törökőr és alsórákosi rétek elnevezésű szerepel az ítéletben. Jelenleg bolgár kertészet van ezen a földterületen és az a terv, hogy ha az építkezések megindulnának, a bolgárokat négy-öt kilométerrel kitelepítik. A bolgárok egyelőre azonban teljes lelki nyugalommal kertészkednek.*

Építkezési részvénytársaság alakul...

Amikor a Kertváros Szövetség megkapta az Országos Földbirtokrendező Biróság végzését, sürgőssé vált a kérdés, hogy most már hogyan és milyen anyagi eszközökkel lássanak hozzá az építkezésekhez? A Kertváros Szövetségnek az volt a véleménye, hogy egységesen kell megvalósítani az építkezési

terveket és ezért megállapodtak abban, hogy ^{esfő} alakuljon egy építkezési részvénytársaság, amely megszerzi az építkezés céljaira a külföldi kölcsönt és előmozdítja az építkezési időt. Így alakították meg a Kertváros-Építő Részvénytársaságot, amelynek Baka János irodatiszt az elnöke. Egyelőre úgy intézték az ügyeket, hogy csak a Kertváros Szövetség tagjai jegyezzenek részvényeket, amelyeket százezer koronás névértékben bocsájtottak ki. Minthogy azonban a szövetség tagjainak köréből nagyon kevés pénz folyt be, túlnyomórészt olyanok jegyezték részvényeket, akik nem tagjai a Kertváros Szövetségnek. Ezeknek a részvénytársaság azt ígérte, hogy házhelyhez juttatja őket, a Kertváros Szövetség tagjait pedig azzal akarták rábírní a részvény jegyzésre, hogy akkor, ha részvényt jegyeznek, elsőbbségi joguk lesz az építkezéseknél. Eközben állandóan ismétlődtek a surlódások a Kertváros Szövetség választmánya és a részvénytársaság között és noha az Országos Földbirtokrendező Biróság a Kertváros Szövetség választmányára ruházta azt a jogot,

hogy a házhelyigénylők nevében az ügyeket intézze, a részvénytársaság magának akarta ezt a jogot kisajátítani.

„Mindenki retteg, hogy odavész a pénze...”

A Kertváros-Építő Részvénytársaság huszonegyezer részvényt bocsájtott ki és ennek értelmében több, mint két milliárdnak kellett befolytania. Ezt az összeget a részvénytársaság az 1920-ban egy millió alaptőkével alakult Unitas Banknál helyezte el — egyelőre minden biztosíték nélkül. A részvényesek megjedtek, hogy elvész a pénzük és most teljes a kavarodás, mert a Kertváros Szövetség nem vállal közösséget a Kertváros-Építő Részvénytársasággal és tagjainak, akik panasszal fordulnak hozzájuk és pénzüket féltik, nem mondanak egyebet,

csak azt, hogy ők nem felelősek semmiért, arról sem tehetnek, ha a részvényesek pénze elvész. Grecsák Károly és Ury Lajos most le akarnak mondani a Kertváros Szövetség elnökségéről, mert nem akarják nevével fedezni azt, ami a kertváros nevével a részvényjegyzések körül folyik.

Jánó Gergely dr., a Kertváros Szövetség ügyeinek egyik intézője, ezeket mondta:

— Most már elérkezett az ideje annak, hogy felvilágosítsuk a szövetség tagjait, hogy nekünk semmi közünk nincs a részvénytársasághoz. Beugratják őket, félrevezették és most mindenki retteg, hogy odavész a pénze. Erről mi nem tehetünk, de azt nem tűrhetjük tovább, hogy szegény tisztviselők összekuporgatott pénzével üzérkedjen a részvénytársaság.

Megjelenési díj és pincérszámla

— A Kertváros-Építő Részvénytársaság felügyelőbizottságának az elnöke voltam és amikor július tizenkilencedikén átnéztem a részvénytársaság könyveit, összesen ötvenhat millió bevételt és kétszázötvenhat millió kiadást találtam. Így gazdálkodott a részvénytársaság május óta, amikor megalakult. A kiadások között ilyen tételek szerepeltek: Ötmilliót adtak valakinek megjelenési díj fejében, csak azért, mert megjelent a részvénytársaság közgyűlésén. 1,138.000 koronás tételt találtam pincérszámla címen és amikor megkérdeztem, hogy a szegény emberek pénzéből ezt az összeget mire költötték, ezt válaszolták:

— Hát vacsoráztunk, mert enni is kell, üres gyomorral nem dolgozhatik az ember, no meg a borralvót is felszámították.

— Július huszonekettedikén, amikor ismét megvizsgáltam a részvénytársaság pénztárkönyveit, 800 millió korona volt részvényjegyzések folytán a bevétel és ezt az összeget akkor az Unitas Banknál helyezték el minden biztosíték nélkül. Nem valószínű — folytatta Jánó Gergely dr. —, hogy

a kis bank azóta adott volna valami biztosítékot. Érthető, hogy a részvényesek nem látják biztonságban pénzüket, ennél a jelentéktelen kis banknál, amely a mai rossz gazdasági viszonyok között akármelyik pillanatban megbukhat.

„Az akció dugába dől”

Botka György erdőtanácsos is panasszal fordul a Kertváros Szövetséghez. Amikor kérdezem, így válaszol:

— Félrevezettek, uram, most mehetek a pénzem után. Szegény ember vagyok, de tíz részvényt jegyeztem, százezer koronájával. Most pedig azt se tudom, épül-e ház, vagy nem. Nem bízom az akció sikerében, már csak a pénzemet szeretném látni.

Vátyi Béla földművelési miniszteri tanácsos, vízügyi szakértő is érdeklődik, hogy mi van az építkezésekkel? Ezeket mondja:

— Még abban az esetben is, ha a Kertváros Szövetség megkapná a külföldi kölcsönt, nem bízom a megoldásban. Végeredményben a fővárosnak van beleszólása abba, hogy a szövetség mi módon építkezzen. A szövetség szegény tagjai természetesen nem építhetnek emeletes házakat és nem létesíthetnek közműveket. Az egész megoldás nagyon bajos és az a véleményem, hogy az akció dugába dől.

350 milliárdos olasz kölcsön

Gárdos Aladár őrnagy, a Kertváros Szövetség irodájának vezetője, így beszélt:

— A Kertváros Szövetség természetesen

beleegyezett abba, hogy az építkezéseket egységesen hajtsák végre és ezért hajlandó is lett volna együttműködni a Kertváros-építő Részvénytársasággal. Az volt a terv eleinte, hogy a befolyt összeget egy nagy banknál helyezik el és egy nagybankhoz csatlakoznak. De Baka János, a részvénytársaság vezérigazgatója, erőszakoskodott, hogy az Unitas megbízható, keresztény vállalkozás, azt kell támogatni. Most a magunk részéről leszögezzük, hogy semmi közünk nincs ehhez a részvénytársasághoz, az OFB sem ismer el semmiféle részvénytársaságot, csak a szövetség választmányát. Természetesen szeretnénk, ha Grecsák és Ury nem mondanának le, mert ha csakugyan nem akarják vállalni tovább a szövetség ügyeinek vezetését, akkor az egész akció összeomlik.

A Kertváros-építő Részvénytársaság feladata volna, hogy hozzáfogjon az építkezésekhez, abból a kétmilliárdból, amely a részvényjegyzések során állítólag befolyt. Ez az összeg azonban nagyon csekély, a Kertváros Szövetség részéről senki sem tudja, hogy a valóságban milyen összeg áll a részvénytársaság rendelkezésére és függetlenül a részvénytársaságtól, egy olasz pénzcsoporttal folytat tárgyalásokat 350 milliárd korona kölcsönről, amelyet kellő biztosíték ellenében évi hétszázalékos kamatra venne föl. A kölcsönügyben Giuseppe Peragi volt bolognai egyetemi tanár közvetít, aki jelenleg Korvinákat tanulmányoz Budapestben.

A Kertváros Szövetség 4231 tisztviselő hajlékának ügyét egy öreg, süket olasz tudósra bízta, aki a Korvinák tanulmányozásán kívül, azt hiszik, hogy a pénzügyekhez is ért.

Rab Gusztáv.